

Máté 25,36: „...Börtönben voltam és felkerestetek.”

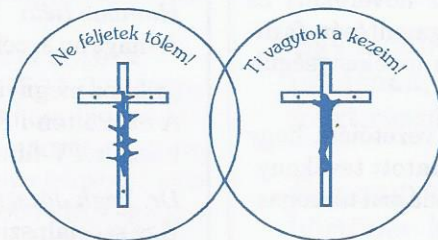
JOB B LATOR

A megvetettek pasztorációját és szociális gondozását végző lelkeségi és módszertani lapja

MÉCSES LELKISÉG

1996. március/április

III. évfolyam 2. szám

„Így ment el a börtönben sínylódó lelkekhez, és hírt vitt nekik.”

1 Péter 3,19

A Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtön oltárképe

Márciusi imaszándékok

Márc. 3. Imádkozzunk a Jó Pásztor nővérekért és mindazokért, akik az utcalányok megmentésén fáradoznak, hogy áldozatos és fáradságos tevékenységük gyümölcsöző lehessen!

Márc. 10. Imádkozzunk Egyházunk vezetőiért, hogy a megvetettek és kizsáboltakért folytatott tevékenységüket továbbra is szerető gondoskodással támogassák!

Már. 17. Imádkozzunk a börtönben szolgáló lelkipásztorokért, lelkészekért, hogy mindig legyen erejük a nyomasztó körülmények közepette Krisztust hitelesen képviselni!

Márc. 24. Imádkozzunk a büntetés-végrehajtásban dolgozókért, hogy a sok türelmet, önuralmat, fegyelmezettséget és állóképességet igénylő munkájukat hassa át a gondjaikra és felelősségükre bízott fogvatartottak iránti humánus!

Márc. 31. Imádkozzunk a bűnüldöző rendőrökért, az ügyészekért, ügyvédekért és bírókért, hogy ténykedésük, az igazságszolgáltató munkájuk, az ítéletük ne az aktuális érdekeket, de mindig az igazságot szolgálják.

Áprilisi imaszándékok

Ápr. 7. Köszönjük meg Krisztusnak a megváltásunkat! Örvezdev adjunk hálát, mert kinyitotta a bűnbörtönnének kapuit!

Ápr. 14. Imádkozzunk minden tékozló fiúért, hogy legmesszebből is legyen ereje hazaindulni Mennyei Atyánkhoz!

Ápr. 21. Imádkozzunk hogy a Jobb Lator példájára legalább az utolsó órákban felismerjük az Igazságot: Krisztust!

Ápr. 28. Imádkozzunk, hogy a szeretetet ne csak hivatalnokként hirdessük, de hivatásként nap mint nap megéljük!

Májusi imaszándékok

Máj. 5. Imádkozzunk minden édesanyáért, de különösen azokért, akiknek a gyermeke a bűn és a börtön rabságában sínylődik!

Máj. 12. Imádkozzunk a gyermeküket vesztett édesanyákért, hogy a szívükben a fájdalom mellé az Isten akarata való megnyugvás békéje is megszülessék!

Máj. 19. Imádkozzunk azokért a szülőkért, akiknek gyermeke bűncselekmény áldozatává vált, hogy a kétségbeesett fájdalmuk mellé, ne a gyűlölet, de a megbocsátó szeretet is kicsírázhasson!

Máj. 26. Kérjük a Szentlelket töltsön el Mindannyiunkat kegyelmével, hogy valódi, érett kereszténységgel tudjuk Krisztus példáját követve, szeretni!

A tartalomból:

<i>Hamvas Béla</i>	
A magány szociológiája	4
„Ekkor megnyílt a szemük, s felismerték”	
A St. Pölten-i Emmausz Közösségről	
készült TV-film szövegkivonata	8
<i>Dr. Végh József</i>	
Egy szociálpszichológus gondolataiból	11
<i>Apostol Pál</i>	
Áldott emlék	12
Angelo Acerbi nuncius érsek homíliája	
Katolikus börtönlelképásztorok	
lelkigyakorlata, 1996 Kunszentmiklós	13
Levelezőink rovata	14
„Az erőszak felborította az életemet”	
Prostituált mentés	16

FIGYELEM!

- A Mécses Szeretetszolgálat Magyar Börtönpasztorációs Társaság és Szerkesztősége új telefonszáma: 62/495-592
- Megérkeztek az új pénztalványaink! Tisztelettel kérjük tagjainkat és az olvasókat, hogy az elmaradt befizetéseket, előfizetéseket ezen pótolják. Ha lehetséges OTP fiókban adják fel adományaikat! Mellékeljük a befizetési lapokat.

Befogadót keresünk!

A Mécses Szeretszolgálat Magyar Börtönpasztorációs Társaság keresi azt a közösséget, családot vagy személyt, aki befogadná, lakást, közeli munkahelyet vagy munkalehetőséget és főleg szeretetet tudna nyújtani egy huszonnégy éves, özvegy (férjét autóbalesetben veszítette el), négyéves kislányát nevelni akaró, szakmával rendelkező, valamint ügyesen szabni és varrni tudó, kedves, szorgalmas és korrekt igényű cigány származású fiatalasszonyt, aki ez év nyarán, első botlása miatt kapott szabadságvesztéséből szabadul. A Mécses Szeretszolgálat erkölcsi felelősséget vállalt érte. Jelentkezni a Társaság központjába írt bemutatkozó levélben lehet. Cím: **Mécses Szeretetszolgálat 6753 Szeged-Tápe, Heller köz. 6.**

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

„Akkor magába szállva így bánkódott:”

„Fölkelek és atyámhoz megyek. Atyám, mondom neki, vétkeztem az ég ellen és te ellened...”

„Felkerekedett tehát, és visszament az atyjához.”

Úgye ráismertünk a Tékozló fiú (Lk 15,11–32) történetére? De gondoltunk-e rá, a tékozló fiúra úgy, mint a példaképünkre? Gondoltunk-e rá úgy, mint akit érdemes követni? Úgy, mint aki e nehéz élethelyzeteinkben, elhagyatottságainkban, kétségbeeséseinkben megmutatja az egyetlen pozitív megoldást?

Bűneinkkel kisebb-nagyobb távolságra mi is elhagyjuk az atyai házat. Eleinte, pillanatnyilag, élvezzük is a „szabadság” mámorát... Amikor kijózanodunk az alkohol, a drog, a szex mámorából, és ráébredünk a sívár valóságra és mindarra, amit elvesztettünk, amikor haragunk, gyűlöletünk nem hozza a várt kielégülést és lelkünk békéjét, amikor már jóvátehetetlen és visszafordíthatatlan cselekedeteink miatt fizikai valónkban is, és lelkiismeretünk gyötördésében is a kínok kínját szenvedjük – döbbenünk rá a magányunkra, az ürességünkre, a kitaszított voltunkra... Nincs tovább...

Felrémlik bennünk, hogy de jó lett volna el sem kezdeni! De jó lenne ismét előről kezdeni! Ismét otthon lenni békében és szeretve! Mily nagyszerű lenne ismét az Atyai házban, az Atyával élni! Bűn és bűnhődés nélkül élni!

Jó lenne! De! Vajon visszafogadnak-e? Meg szembe kell néznem azokkal, akiket elhagytam, akiket megkárosítottam, akiket meggyaláztam, akiket megaláztam, akiket így vagy úgy mélyen megsebeztem. Akikkel igazságtalan voltam. Atyámmal, aki szeretett... Bírom-e viselni homlokomon a bélyeget? Szemébe merek-e nézni a vádlóimnak? Lehetek-e még tiszta? Járhatok-e még nyílt tekintettel?

Bizony nehéz a döntéshozatal. Minél messzebb hagyjuk el az atyai házat, annál nehezebb visszatérni. Annál nehezebb rászánni magunkat erre a döntésre...

Még akkor is, ha mi, most élő embernek ismerjük a példabeszéd végét: az Atya vár ránk, sőt elénk siet!

Nehéz a döntésünk, mert önmagunkat kell vele legyőznünk! Döntésünkkel önmagunkat kell bírálunk, önmagunkat kell elítélnünk. Elítélni eddigi hibás életünket és cselekedeteinket. Azokat, amelyekre esetleg oly büszkék is voltunk...

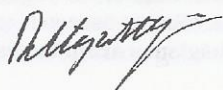
Ebben a döntéshozásban lehet példaképünk a tékozló fiú! Legyőzve önmagát, merte vállalni tettének, életének várható következményeit és hazaindult!

A mi feladatunk kettős: Senki sem – így mi sem vagyunk – büntetlenek. Először magunkban kell meghozni a döntésünket: mindent vállalva, de haza az Atyához!

Másodszor, az önkéntes, önzetlen szeretetvállalásunk alapján elő kell segíteni a megvetett testvéreinkben is azt, hogy ők is helyesen döntsenek! Hogyan tudjuk e feladatot vállalni: példamutató keresztény életünkkel, szavainkkal és imáinkkal!

A Nagyböjt szent időszakában törekedjünk a helyes döntésre, hogy szívünkbe befogadhassuk a feltámadt Krisztust!

Amen.

PETRUS CEELEN

RÁCSOK MÖGÖTT

Egy menhelylakót
bezárnak,
mert rózsákat adott el.

Egy nagyapa
börtönbe kerül
egy kiegyenlített számla miatt.

Egy városi csavargónak
egy üveg bor kerül
nyolc hónapba.

Egy munkanélküli családapának
a próbaidejét visszavonják –
nem tud bírósági költséget fizetni.

Istenem,
mennyien lesznek büntetve
nélkülözésük miatt!?

Leszámolsz végül
az aktatologatókkal,
akiknek nincs jobb dolguk,
mint hogy bennünket üldözzenek?

Elsőkből lesznek
az utolsók.

Vádlóink lesznek
a vádlottak.

Bíráink lesznek
az elítéltek.

Mi,
az utolsó emberek
leszünk az első?

Petrus Ceelen: Rácsok mögött

Kiadja: Magyar Börtönpasztorációs Társaság

Ára 200 Ft.

Külföldön élőknek: 10 USA \$ vagy ennek megfelelő értékű valuta. Az összeg a postaköltséget is tartalmazza.

Megrendelhető a kiadónál.

HAMVAS BÉLA

(A mű közlése Hamvas Béla özvegye, Kemény Katalin engedélyével történt)

A MAGÁNY SZOCIOLÓGIÁJA

A „magány szociológiája” kifejezése logikai ellentmondás, mert ahol közösség van, nem lehet szó magányról, ahol magány, nem lehet szó közösségről. De ezt az ellentmondást az ember ténylegesen éli. Byron mondja, hogy a természetben, a fák között, a réteken, tó mellett sohasem érez magányt, csak a városban, az emberek között. Ebben a gondolatban kifejezésre jut az, hogy minden élőlény közül csak az ember ismeri a magányt, és csak a közösségben. A nagyvárosi ember ismeri is minden magyarázat nélkül ezt a tanácstalan és kiszolgáltatott állapotot, ezt az elveszettséget; tudja, hogy ellentmondásban van, mert közösségérzése ellentmond a magánynak, a magányérzés a közösségnek. Az ember ellentmond önmagának. És ez az elveszettség állapotának ismertetőjele: kettő között, egyikben sem, mindkettő ellen és mindkettőn kívül. Szociális, aszociális és antiszociális; társadalmi helyzete az, hogy a társadalmon kívül van. Az ember magára marad ott, ahol a kapcsolatok végtelen lehetősége nyílik; megszakad az érintkezés ott, ahol minden egyéb az érintkezésre épült fel. Ez a közösségből való kiesettség állapota: a magány.

A magány nem egyedül pszichológiai élmény, mert hiszen pszichológiai élmény egyedül nincs. Valami fel kellett, hogy keltse, és van következménye; valahonnan fakadt és valamire mutat. Élmények csak valóságos életösszefüggésekből érthetők meg és láthatók tisztán. Ezért a csakis pszichológiai magyarázat mindig hiányos és elégtelen. A magányosság esetében fokozott mértékben az, mert a magány nem szubjektív állapot, hanem objektív világhelyzet. Élmények feloldásával, ellentmondások belső kiküszöbölésével, vagyis lelki beavatkozással még senki sem oldotta fel magányát, sőt senki sem értette meg saját helyzetét. Csak ha az ember a számításba belevonja hozzátartozóival, barátaival, családjával, ismerőseivel, a közelebbi és távolabbi közösséggel szemben elfoglalt magatartását, akkor láthatja át helyzetét. Még ennél is többre van szükség: az embernek a világtényekkel szemben tanúsított álláspontját is látnia kell, azt a tényt, hogy közösségben él, szabályozott társadalmi rendben, életszükségletekkel, szellemi igényekkel, ízléssel, szociális, intellektuális, vallásos ösztönökkel, saját sorsával, spontán önrendelkezéssel, átöröklött tulajdonságokkal, adott tudáslehetőségekkel; ha konkrét életének tényezői együtt vannak, csak akkor képes felfogni, hogy helyzetének mi az értelme és jelentősége. A pszichológiai magyarázat még a legegyszerűbb élettényeknél sem kielégítő, mert esetlegesen vesz fel a világot, amelyben az ember él; a súlypontot az emberbe, a lélekbe helyezi, holott a súlypont soha sincs az emberben. És a pszichológiai szemlélet sehol sem vall nagyobb kudarcot, mint éppen a magányérzés analízisében. A magányban az ember maga van; tisztán lélekke válik, az összefüggés megszakad, egyedül áll, mint a világban kívül levő lény, egész élete belül folyik le: pszichológiai életet él. De ez a pszichológiai élet egész irányával a világra vonatkozik. Az egész lélek kifelé fordul, és ami a magányban a probléma, éppen a kifelé fordulás eredménytelensége. Az ember kívül van a közösségben, de egész figyelme arra irányul, hogy miért van kívül, és egész akarata, hogy visszakérüljön a közösbe. A magányban érzi az ember

teljesen, hogy a belül élt élet terméketlen: sorsa a világban van. Magányt lélektani úton sem feloldani, sem megérteni nem lehet. Az ember sorsa a világ, a környezet, elsősorban a közösség. Ezért szociológiai kérdés a magány.

2

Ahol magány van, mindig azonos helyzet támad: a közösséggel elvesztett kapcsolat és a magáramaradottság. Az utóbbi lehet megnyugtató, különösen ideiglenesen, mert van benne lehetőség arra, hogy az ember egy időre kivonja magát a közösségből, életerőt reorganizálja és visszatérjen. Az elvesztett kapcsolat mindig és minden esetben negatívum és mindig fájdalmas. A zárkózottság, az önkéntes és részleges magány adhat erőt, ennél többet, adhat biztosságot, nyugalmat és előkelőséget: a részleges magány distanciában áll, de kapcsolatai megvannak. Az elvesztett kapcsolat következtében az ember kivétel nélkül mindig szenved. Ez a különbség a zárkózottság, elzártság és elzárkózás között. Innen érthető meg teljesen a börtönbüntetés, mint a társadalom védekezése, de a börtönbüntetésben rejlő pszichológiai büntetés is. A börtön az elzártság állapota, ahol a társadalom az emberrel megszakítja kapcsolatát, magányra ítéli őt. Minden rab magányos ember, s ha a börtön társadalmáról, a fogház szociológiájáról beszélni lehetne, ez csak olyan értelemben történhetne, hogy ez a magányos emberek társadalma, oly közösség, amely tisztán látszólagos, mert valóságos kapcsolatok, életszerű, termékeny emberi viszonyok a börtöntársadalomban nincsenek. Ez a fogságban a társadalmon kívüli állapot.

A gonosztevő világhelyét a reá szabott magány határozza meg, s a gonosztevő életproblémája mindig a magányos emberé, a társadalmon kívül álló ember problémája. Viszsa akar térni, megjavul, újra belép a társadalomba, magán hordva bűnét, meg kell elégednie azzal a hellyel, amit a közösség adni hajlandó. Vagy kívül marad és elvész. Vagy hasonló sorsúakkal egyesül és ellentársadalmat alapít, amelyben társas kapcsolatait újra élheti, talán még erősebben is, mint a nagy közösségben. Ez a betyárbecsület értelme. A nagy közösségen kívül élők egymásra utaltságában a magány sohasem szűnik meg, ezért van szükség az egymáshoz való kapcsolatok feltétlenebb és szigorúbb megtartására. Erről a pontról sok minden megérthető a zsidókérdésből is. A zsidó összetartás, a „kisebbség” feltétlen és szigorú szolidaritása a társadalmon kívül élők kényszerhelyzete: a magányosok egymásra utaltsága. Náluk az egymáshoz tartozás kérdése fontosabb, nekik ezt feltétlenebbül kell tartani, mert nincs részük a nagy közösségben, helyzetük megoldatlan, nem teljes, vagyis mindig ott van a fenyegető magánvesztés.

A beteg magányában a társadalomnak hozzájáruló szerepe nincs, éppen ellenkezőleg: a betegnél a társadalom részvételével jelenik meg. A beteglátogatás ezért társadalmi aktus. Aki a beteg ágyához lép, az visszahívja a közösségbe. Lényegesen más a helyzet a neurotikusnál. A fekvőbeteg összes társadalmi szálai épek, csak sorsszerű ideiglenes száműzetésben él. A neurotikusnál a száműze-

tés belső kényszerhelyzet, és hogy meggyógyuljon, éppen „magárahagyják” nem vonják bele az életeseményekbe. Kíméletből hagyják ki a számításból. Közös életben csak az vehet részt, akinek minden ereje ép: különösen ép a kapcsolódási képessége. A neurotikus kapcsolódási képessége megromlott. Ahogy minden idegbaj jellemvonása szubjektíven az életerők lehanyaglása, a közösség szempontjából: a félelem. Ami azelőtt problémátlan volt, az most félelmetes lett: az emberekkel való érintkezés. A neurotikus félszeg, nem mer, elhallgat, megzavarodik, retteg, képzeli és gyanakszik. Minden tünet negatívum a közösség felé; kikapcsolódás, eltávolodás, elzárkózás. A közönséges beteget objektív betegség tartja fogva, a neurotikus fogsága szubjektív kényszer. S ha ez a szubjektív kényszer állandósul, a beteg elől a közös életben való részvétel lehetősége teljesen eltűnik: ez az elmebaj. Innen érthető meg a börtön és az elmeegógyintézet, a fogház, kórház és szanatórium szerepének rokonsága.

3.

Mindezeket a magánykérdéseket a társadalom, még a legprimitívebb is, megoldotta. A gonosztevő, a beteg és a neurotikus helyzete egy afrikai néger faluban és egy reneszánsz városban vagy ma, nagybárá teljesen azonos. Probléma itt tulajdonképpen nincs, mert ezekkel a lehetőségekkel az egészségesen működő közösség számol. A probléma ott kezdődik, ahol a társadalomban olyan magányok keletkeznek, amelyek számára nincs megoldás. Nem feltétlenül az ember, éppoly kevésbé a közösség hibájából elszigetelődési tünetek támadnak: egyes emberek anélkül, hogy betegek, gonosztevők vagy neurotikusok volnának, magukra maradnak. A társadalomban megvan az a hajlam, hogy a magányokat a már meglévő egyikének kategóriájába ossza be. Ha valaki egyedül marad, vagy gonosz vagy beteg vagy őrült. De a téves ítélet a helyzetet még súlyosbítja. A magányos érzi a helytelen ítéletet, és tiltakozik; a közösség nem érti, hogy támadhatott olyan helyzet, amelyre nem számított, s már meglévő elintézés-módokat alkalmaz, erőszakol. Ekkor az ember és a közösség már szemben áll egymással.

Ebből az elszigetelődésből ki kell kapcsolni az összeférhetetlenség minden esetét. Az összeférhetetlenség eseteiben a társadalom álláspontja feltétlenül igazolt. Az olyan embernek, aki megbízhatatlan, hiú, szeszélyes, korlátolt, a közöst arra akarja felhasználni, hogy magának javakat szerezzen, de úgy tünteti fel, hogy ez neki „jár”, helyzetekkel visszaél, arroganciával és indolenciával jogtalan előnyöket akar elérni, magára kell maradnia. Az összeférhetetlen ember prototípusa a modern időkben az ún. zseni, aki tehetségére hivatkozva kivételes helyet követel a maga számára, ezért egyedül marad. A társadalom hallgatólagosan tudja, hogy ez az embertípus parazita: viselkedése excentrikus, gögijében illegitim kívánságok rejtőznek, szeszélyét önkényesen kiéli, csodálatot követel, nem is szólva igen jól megfogalmazott és igényes anyagi javairól, ez a szociális beállítottság teljes fordítottja. Ez a hibás szociális helyzet van meg az ún. „krakéler”-nél, a „botrányhős”-nél és annál az embernél általában, akinek nincsen szerves helye a társadalomban, mert az értékelése teljesen ferde. Azt hiszi, hogy a közös azért van, hogy az egyes embert szolgálja. A köz és egyén között eldönteni, melyik a fensőbbrendű, minden esetben zavaros gondol-

kozásra vall. Nincs lehetőség arra, hogy itt értékkülönbséget és magasabbrendűséget meg lehessen állapítani. Egyik sem állhat a másik szolgálatában s ezért a másik alatt. Az egyént túlbecsülni éppoly végzetes tévedés, mint a közösséget. Az, hogy az individuum a maga feltétlen javát követelheti, éppen olyan jogtalan, mintha a köz; a társadalom teszi áldozattá az egyént. Individuum és közösség között nincsen szembenállás, és nem is lehet, mert mindkettő konkrét élethelyzet, ami élettanilag és sorsszerűen: van. Ahol a kettő szemben áll, ott mindig a közösből való kiesés lehetősége forog fenn és abnormis helyzet. Abnormis helyzetből támadt ítélkezés is abnormis. Individuumnak nincs értéktöbblete a társadalom fölött és fordítva sincs. Az ember élőlény, és minden élőlény organikus szimbiózisban van. Ha zavar támad és értékelési lehetőség merül fel, ez azt jelenti, hogy a szimbiózis meg bomlott. De itt nem az a feladat, hogy az egyik vagy a másik javára kell eldönteni a harcot, hanem mindennekfölött az, hogy az egészséges szimbiózis helyzete visszaálljon.

Az összeférhetetlenséggel együtt ki kell kapcsolni a par excellence aszociális magatartást is. Ennek az embertípusnak ott, ahol kapcsolatai támadnának, tagadásai vannak. Nem talál érintkezési pontot, de nem is keres és nem is akar keresni. És ez nála nem tudatos szándék, hanem alkatából következik. Alkat, persze, sohasem egyenlő pszichológiai konstitúcióval, hanem formális világhelyzettel. Ez az ember a társadalmon kívül él, de mint állandó ellenzék. Magány, de démonikus magány: sötét és rossz-akaró, romboló és ellenséges indulattal még akkor is, ha ez a magány teljesen néma, még akkor is, ha passzív. A démonikus magány a közösséget destruálja. Termékeny életet akar teremteni a közönségen kívül, csábítóan tünteti fel a társadalmi helyzet feladását. Minden esetben kárpótlás a démonikus magánynak az a formája is, amely az álmodozásban éli ki magát. Minden álmodozás a termékeny élet szurrogátuma, s mikor elhatalmasodik, veszélyt jelent az emberre éppen úgy, mint a társadalomra nézve, melynek láthatatlan szálait észrevétlenül felbontja. Innen érthető meg az életkárpótlások és narkotizáló irodalmi termékek mélyen közösségromboló hatása. Szentimentális szerelmi regények (Gartenlaube-irodalom) éppen úgy, mint vágyálomregények, bűnügyi történetek titkolt elégtételeket szolgáltatnak és rejtett utakon idegenítik el az embert a közöstől. Egy irreális szférában kielégítik és a realitással szemben ellenséges indulatokat, de főképpen elégedetlenséget ébresztenek. Ez az irreális helyzet agresszív válhat, ha a démonikus magány a megszállotság egy neme lesz. Most már nemcsak az álmodónak „van igaza”, hanem az egész társadalom „pusztuljon el” csak az álom maradjon meg és teljesüljön. Minden állapot démonikus, amely az irreális a reális fölé helyezi, az abnormist a normális fölé, a képzeli a valóság fölé. Az állapot terméketlensége és életképtelensége önmagában van s csak egy megoldása képzelhető: teljes feladása.

4.

Van egyfajta magány, amelyiknek jellemvonása, hogy az az ember, aki ilyen magányban él, a társadalmon kívül igazoltnak érzi magát. Nem egészen önkéntes, de nem egészen szükséghelyzet; mind a kettő és ennél több. Önkéntes, mert a közösségbe visszatérhet, de elutasítja ezt; szükséghelyzet, mert visszautasításának oka nem beteg-

ség, összeférhetetlenség, nem démonizmus, hanem egy fajtája a követelésnek, amit a közössel szemben támaszt, s amit a közös nem ad meg; mindkettőnél több, mert amiről itt szó van, az nem a magányos egyéni ügye, hanem éppen ellenkezőleg, a közösségé. Magas igényekkel lép fel, s a közösségben levő alacsony szellemiséget, a rosszhiszeműek uralmát, a korlátoltságot, inferioris ízlést kifogásolja. Az eszmei követelés és a közös között mindig ellentét van, mert a közös nem eszméken nyugszik, hanem a benne élő emberek vitális igényein. Az eszme éppen a vitális igényekről való lemondást követeli. A magatartásnak ezt a fajtáját, amelyik a társadalmat a magas szellemiségre akarja építeni s ennek érdekében lemondást követel, heroikus magatartásnak lehet nevezni. A magas igény következtében az ember a közösből kilép; ez a heroikus magány.

A történelem a bibliai prófétáktól kezdve a modern korban élő költőig elég példát szolgáltatott arra, hogy a heroikus magánynak mi a belső értelme. Ami a legfontosabb ebben a magatartásban, hogy itt az, aki a hősiesség magányt vállalja, nem a maga érdekében teszi, hanem a maga érdeke ellen és a közösségért. A közösség és a magányos között a megbékülés lehetősége éppen ezért van teljesen kizárva. A közösség tudja, hogy a magányosnak van igaza, hogy a magányos követeléseit és igényeit jogosnak. Az igazság a magányos oldalán van, de az ő oldalán van a vitalitás, vagyis a továbbfejlesztés lehetősége is. A magányos ebben az esetben az abszolút emberi. És ez az egyedüli magány, amelyik a közösséggel szemben igazolt, sőt, amellyel szemben éppen a közösségnek kell magát igazolnia. Sokrates, a próféták, az apostolok, Johannes Chrysostomos, Savonarola, a humanisták, az angol szatirikusok, a francia felvilágosodás gondolkozói, egy Hölderlin, Nietzsche kétségbevonhatatlanul a magasabb szellemet, a vitális érdeket, egyszóval magát az emberit követelték. És a közösség sohasem ismerheti fel az egyes ember igazát a közössel szemben. Nem mintha nem volna képes az eszméletnek beismerő lépésére, hanem azért, mert a közösség nem adhatja fel magát és nem szüntetheti meg közösség mivoltát. A szembenállásnak meg kell lennie azért, mert az, aki követel – követel. Jogot vesz magának arra, hogy kíváncsi valamit, ami nincs. A kíváncsiág a kívülállás, egy közösségen kívül; felül, másutt lehetséges életmód jele. A köz mindent elismer, azt nem, hogy rajta kívül is van élet. És valóban nincs is. Termékeny, valószínű, emberi élet a közösségen kívül nincs. A magány mindenképpen a legnagyobb társadalmi eretnokség. És minél indokoltabb, a közösség részéről annál megbocsáthatatlanabb. Hiába van „igaza” a magányosnak, hiába vált magányossá a „köz érdekében”, egy végső ponton már nem lehet igaza; különválásában meg kell buknia. Számára ez a sors, akarat, kényszer, meggyőződés, választott hely: ez lett életének értelme. De éppen ez lett az a pont, ahol a közössel sohasem békülhet meg. A közösség megbocsát a gonosztevőnek, de annak, akinek heroikus magányában egy magasabb szellemű és intenzitású életet sikerült teremtenie, annak sohasem. A történelemben erre is van elég példa. Sőt a köz tisztelheti nagy prófétáit és költőit, ezen a ponton szembe fog vele szállni. A magány a köz szempontjából mindig bűn. S a bűn megbocsátható, ha a közösség nagylelkűséggel feloldja a magányt és az embert visszafogadja. De amikor a nagylelkűséget nem a köz, hanem éppen a magányos gyakorolhatja, s kiderül, hogy ebben az esetben az együttélés akadálya nem az

ember, hanem a közösség, a társadalom nem bocsáthat meg. A bűn változatlanul megmarad bűnnek, ugyanakkor nemcsak erény, hanem erkölcsi norma. Az ellentét kiküszöbölhetetlen.

A heroikus magányt nem szabad összetéveszteni azzal, amit Jaspers nyomán egzisztenciális magánynak lehet nevezni. Az egzisztenciális magány tulajdonképpen sohasem szüntethető meg, mert az az, ami a közösségnek örök hátttere, minden közeledésnek, közlésnek, találkozásnak el nem tüntethető negatív sarka. Csak a magány alapján képzelhető el a „kapcsolat”, s ez az egzisztenciális magány mint lehetőség, állandóan ott lappang az emberben s ez az, amit a szociálisban éppen felad, amin átlép s amit felold azzal, hogy a közösben, kapcsolatokban él. Az egzisztenciális magány, a közösnek metafizikai negatív pólusa, mint általános lehetőség minden pillanatban adva van, de esetleg sohasem válik aktuálissá. Egzisztenciális magány tulajdonképpen csak annyit jelent, hogy: magány mint a lét egy lehetősége.

5.

Csak ily megfontolások alapján kezd kibontakozni az, amit Byron nyomán városi, vagyis modern magánynak lehet hívni. Betegségről, gonosztettről, neurózisról itt nincs szó, épp oly kevésbé összeférhetetlenségről, heroikus vagy egzisztenciális magányról. Lényeges különbség van a között, ahogy Wordsworth arról a „lonely place”-ről beszél, ahol békén és csendben meditálhat, és aközött a magány között, amelyről Rousseau ír, amikor azt mondja, hogy amikor feleségével haragban volt, ebéd közben, evés alatt könyvet tett maga elé és olvasott. Wordsworth „lonely place”-én elterülve az erdő szélén, a sziklák tövében, éppen feloldotta egyedüllétét, éppen közvetlen érintkezést talált, egzisztenciális nyelven szólva, önmagával, ami ugyanaz, önmagán keresztül a „nagy lét”-tel. Rousseau-nál az olvasás szurrogátum, amely az igazi és kívánt érintkezést pótolja. Ma csak egy pillantást kell vetni villamosokba, autóbuszokba, kávéházakba, klubokba, de még családi körökbe is: csupa Rousseau, aki evés közben olvas. Nincs érintkezése, s mert nem tudja elviselni a magányt, könyvbe merül. Egyedül van. Az emberek nagy része utazás közben, szabad idejében, de családjában is olvas; ez az egyedüli módja annak, hogy magányát egy időre felfüggeszesse. A modern magányban éppen az a jellegzetes, hogy tömegesen jelentkezik – általános tünet – szociális jelenség. Sehol sincs annyi magányos ember, mint a modern nagyvárosban. A magány társadalmi állapot lett. Aki tudja, hogy ez a természetben megszűnik, a „hegyek közt, az erdőben és a patak mellett”, ahogy Byron mondja, az a természetbe jár. Ezért lett újabb időben a kirándulás, a turisztika, a szabadban való sport tömegjelenség. Aki nem jár a természetbe, úgynevezett „szórakozással” narkotizálja magát. Szórakozás mindig a közösben való elkeveredés illúziója. A nagyváros hétköznapi még elviselhető, mert a munkában senki sem eszmél fel egzisztenciális lényére; ünnepen, különösen ünnep délutána nagyváros elcsendesül, kihál. Vasárnap délután a nagyvárosi ember unatkozik. Mi ez az unalom? – egyedüllét. A városban a magány nyomasztó atmoszférája ül. Mindenki magára marad. Mintha ez, hogy szociális érintkezés, kapcsolat, társadalom, állam, család, közösség egyáltalán nem is volna. A közösség teljesen széthullott, a szálak

felbomlottak, és az emberek egyedül vannak. „Az egyes emberen és minden egyes emberen – mondja Pannwitz – már nem lehet segíteni, mióta a tömegindividualizmus a régi vérségi és szellemi kapcsolatokat atomizálta és az atomokat szubjektív személyekké tette.” És ezt a tünetet sehol sem lehet jobban látni, mint éppen a modern tömegmozgalmaiban. A demokráciát, szocializmust, kommunizmust kollektív jelenségnek nézik. Úgy tűnik, mintha a tömegek azért mozdultak volna meg, mert együtt vannak, és hogy saját új közösségüket érvényesítsék. A helyzet éppen az ellenkező. A demokrácia, szocializmus és kommunizmus nem kollektív mozgalom, hanem a tömegindividualizmus mozgalma; egész problematikája individualista. Az atomizálódott egyén, az egymástól teljesen elszakadt és magányossá vált individuum életformája ez. Azok a könyvek, amelyek belevilágítanak abba a mélységbe, ahol világosan láthatók a különbségek a kollektívizmus között – André Malraux-nak a kínai forradalomról írt könyvei – megrázó erővel igazolják ezt. Egy kommunista mozgalomban nem új közösségről van szó, a kommunizmus nem a közösség életformája és nem a termékeny szeszénövés vágya fűti, hanem a magányossá vált ember kétségbeesése, aki beleveti magát, nem abba az életfeladatba, amelyik számára az egzisztenciát megteremti, hanem abba, ahol saját magányosságán tönkremehet és elpusztulhat. „Perdre sa personnalité” – ez a tömegindividualizmus belső jelszava. Azt hiszi, az embert saját individuum akadályozza meg abban, hogy a közösbe lépessen. Ez az, amit fel akar adni, el akar veszíteni. „Mindaz, amiért az emberek vállalják, hogy megölésük magukat – írja Malraux – az érdeken kívül többé-kevésbé zavarosan arra irányul, hogy ez igazolja sorsukat, bizonyos méltóságra emelve azt; ilyen méltóság volt a rabszolga számára a kereszténység, a polgár számára a nemzet, a munkás számára ilyen ma a kommunizmus.” A legtávolabbról sincs arról szó, hogy a tömegindividualista új közösséget teremtsen, hanem arról, hogy egész szenvedélyével igazolja saját sorsát: az individualizmust, az atomizálódott embert, a közösségből kiszakadt magányos lényt. A kommunizmus az egymástól elszakadt emberek tömegszenvédelye, amely szenvedély saját állapotának ellenkezőjében, az abszolút kollektív lényben, vagyis egyéni tudatának teljes feladásában látja vágyainak teljesülését. A közös nála: igazolás, nem tény. A közös az, amiért tettét elköveti, amiért erejét megfeszíti, amivel magát kioltja. Hogy ez a magányérzés a tömegindividualizmusban milyen kizárólagos és középponti, az sehol sem derül ki jobban, mint ott, ahol az ember mindennemű összetartozást negatívnak érez. „Egy élőlény megismerése negatív érzés – mondja Malraux; a pozitív érzés, a valóság: a félelem, hogy az ember mindig idegen marad ahhoz, akit szeret. Az ember sohasem ismer igazán egyetlen élőlényt sem, de olykor megszűnik az az érzése, hogy nem ismeri.” Ez a „nagy lét”-tel való kapcsolat teljes hiánya, ez az ebéd közben olvasó ember típusa, a nagyváros vasárnap délutáni magánya, a szocialista egyedüllét; nem világszemlélet eredménye, nem költői állapot, nem betegség, nem összeférhetlenség, nem is egzisztenciális: magából a társadalomból, vagyis a társadalom hiányából következő magány: magány, mint tömegjelenség.

6.

Magány ott van, ahol a szimbiózis megszűnik, magány csak ott szűnik meg, ahol a szimbiózis helyreáll. Ez Byron városi magányának értelme, ezt jelenti Wordsworth „lonely place”-e, Rousseau olvasása éppen úgy, mint modern újságba és könyvbe mélyedt emberé, ez a szimbiózis szűnik meg még a heroikus magányban is. De van egzisztenciális szituáció, ahol a magány fenyegetése érvénytelen. Ez a szituáció elsősorban a természetben, vagyis az őselelmekben, de ezen felül és ezen keresztül mindig az elemektől közelség. A primitív életmódban a pásztori, vadász, paraszti egzisztenciában nincs meg a magára maradás veszedelme. Az életviszonyokban rejlő tendencia, hogy elválasszon, itt teljesen megszűnik. Nem a közös érdek az, ami megszünteti. Az érdek sohasem lehet egzisztenciális alap. Az általános életmenet természetes organizációja: az ember a nagy földi organizmusnak egy szerve, saját súlyánál, szerepénél, léténél fogva együttélésben van környezetével, munkával, hivatással, családdal, közössel, földdel, és minden erőszak nélkül, önmagától, önmagából alakul organikus értelemmé. Csak ahol a szimbiózisnak egész földi és metafizikai teljessége él, szűnik meg a magány lehetősége. Csak itt él az, amit Spengler „Kulturseele”-nek, Frobenius „paideuma”-nak nevez, egy életmódból, környezetből, foglalkozásból, művészi stílusból, szokásokból, vallásból együttesen kialakult közösséglélek, magába foglalva az elemi, ugyanaz: metafizikai kapcsolatok valamennyijét, megszüntetve mindennemű szakadás veszélyét, mert a szimbiózis teljesen áthat, és a közösség egészen, közvetlenül magában tartja mindazokat, akik a Kulturseele, a paideuma, a közösséglélek részesei.

A modern társadalomban közösséglélek nincsen, és éppen mert nincsen, vált lehetővé a magány, mint tömegjelenség. Ma szembenáll az egyén és a közösség, akár harcol, akár mellőzi egymást, akár elszakad, semmiképpen nem azonos. És ez az, amit a paideuma nem ismer. A kollektív és az individuális ellentéte a szimbiózisban kizárt lehetőség, mert a kultúrléleknek éppen az a feltétele, hogy az egyén annyira bele legyen ágyazva a közösségbe, hogy ne legyen önálló szándéka, de a közös is annyira az egyének kiegyenlített összességét alkossa, hogy ne tudjon más lenni, mint ami.

Ma csak két szimbiózis lehetősége van meg: a természetben (Byron, Wordsworth) és a szellemben (Rousseau, könyv, szellem, teória, vallásosmozgalmak). De mind a kettő az eleven kultúrléleknek inkább hiányát jelenti, mint azt, hogy megvan. A kultúrlékben a szimbiózis spontán, problémátlan, komplikációk nélkül való és teljes. Ma még a természetben és a szellemben való találkozás is problematikus, ideiglenes, laza és bonyolult, sőt ezeknek a találkozásoknak is mindig van valami „menekülés”-szerű jellege. Az ember a magányból a természetbe „menekül” éppen úgy, ahogy a könyvbe, és éppen úgy, ahogy a kommunista az elképzelt államért menekülésszerűen dobja oda életét, „veszti el személyiségét”, de – és ez benne a megdöbbentő – nem teremt vele közösséget, hanem sorsát a semmibe hajítja. A menekülés negatív magatartás és nem fakad belőle vitális valóság. A feladás nem a szimbiózis követelménye, ellenkezőleg, együtt, közösen csak személyiségek élhetnek, nem pedig személytelen lények. Község nem azt jelenti, hogy az ember gyári áru legyen, hanem azt, hogy elemi módon összetartozzék az egésszel.

„Ekkor megnyílt a szemük s felismerték.”

Sankt Pölten. Alsó-Ausztria tartományi székhelye. Közel másfél órás autótút a magyar-osztrák határtól a festői Elő-Alpok völgyeiben. A mayerlingi vadászkasztélytól, amely a tragikus sorsú Rudolf trónörökös nevével kapcsolódik össze, már valóban nem fekszik messze ez az építészetében is mindenképpen figyelemreméltó barokk város.

Története a Krisztus utáni nyolcadik-kilencedik századig vezethető vissza, legalábbis ekkor jelennek meg az első írásos források az akkori településről. Nevét Szent Hippolitusz vértanúról kapta. A hagyomány szerint az ittlakók nyelve nehezen birkózott meg a szent ember nevével, s így vált Szent Hippolytus Szent Pöltenné.

Az ódon, romantikus barokk épületek és utcák az elmúlt évszázadok hangulatát idézik. Az itt élők vidámak, jól öltözöttek, látszólag gondtalanok. Úgy tűnik, itt, ezen a helyen minden rendben van. Egy sziget ebben a világban, ahová a világ zaja nem hatol el.

Az emberek kiegyensúlyozott életet élnek, a mindehhez ráadásként társul mindaz, amit egy jóléti társadalom nyújtani képes a polgárainak.

Az élet azonban, minden látszat ellenére itt sem olyan egyszerű. Mint mindenütt, ebben a békés városban is élnek olyan emberek, akik a társadalom periferiájára szorultak, akiknek a sorsa ezeknek az utcáknak nem a napfényes oldalán haladt. Ők az élet árnyékában élők. Saját, vagy mások hibájából? Mindegy. De emberek, akik, ha emberhez méltóan akarnak élni, akkor ahhoz joguk van.

Kilépniük viszont nem könnyű a világosságra. Az első lépés megtételéhez csak azok az emberek tudnak segítséget nyújtani, akik már az utóbbi helyen állnak.

Sankt Pöltenben él egy közösség, amelynek a börtönből szabadultak, a periferiára sodródottak társadalomba való visszasegítése a célja.

Ennek a közösségnek a neve az Evangéliumból jól ismert helységnév: Emmausz. Ezek az emberek felismerték az elesettben, a számkivetettben, a börtönből szabadultban is Jézust, miként egykor az Emmauszi tanítványok ráismertek a Megváltóra egy sajátos gesztusában: „Amikor az asztalhoz ültek, kezébe vette a kenyeret, megáldotta, megtörte s odanyújtotta nekik. Ekkor megnyílt a szemük s felismerték.”

• Kérem, mondjanak az életükről néhány szót!

Helmut Doppler: Tizenhét évig voltam bezárva, mindig rövid szünetekkel két-három hónapot szabadlábon, azután megint börtönben, és egyszercsak eletem lett ebből, és akkor azt mondtam magamnak, hogy valamit tennem kell. Ekkor véletlenül ezt idézőjelben mondom hallottam Emmauszlól. Felvettem ide és már nyolc és fél éve nem voltam börtönben. Ezzel befejeződött. Itt dolgozom, az üzem vezetőjének a képviselője vagyok, én szervezem a munkát, beosz-

tom az embereket, a bútorokat elhozzuk teherautóval, felállítjuk őket és eladásra felkészítjük. És főképp, az eladásoknál én veszem át a pénzt.

Akhter Baig: Ausztriába 84-ben jöttem, és ez egy nagyon nehéz út volt. Politikai okokból érkeztem ide. Megpróbáltuk, hogy itt politikai túszoikat ejtsünk. De ez csak egy terv volt. Letartóztattak bennünket. Kilen-cen voltunk itt összesen börtönben. Az ítélet politikai okokból is egy nagyon kemény büntetés volt, mert mások még ilyet nem próbáltak meg Európában. Tizenegy évre ítélték. Hét évet voltam Stájnban, és utána felvettek engem ide Emmauszba. Először fél évig, mint egy vendég dolgoztam itt, és pár hónapja már mint rendes munkás. Különböző tevékenységeket végeztem a konyhában és különböző más területeken. Ezután az Emmausz berendezte ezt a tűzzománc műhelyt és akkor itt kezdtem el dolgozni. Azóta itt vagyok.

• Hogy érzik magukat ebben a közösségben?

Helmut Doppler: Nagyon jól. Hát igen, ha az embernek ilyen múltja van, és hogyha kap egy lehetőséget az újrakezdésre, akkor tudnia kell azt a segítséget becsülnie, amit kapott. És én nemcsak a munkaidőm alatt vagyok itt, hanem a szabadidőm nagyrésztét is itt töltöm, annak ellenére, hogy saját lakásom van. Itt emberekkel vagyunk együtt, sokat beszélgetünk egymással és kicseréljük tapasztalatainkat.

Akhter Baig: Először az az érzésem volt, hogy ez egy idegen ország, idegen kultúrával, idegen emberekkel. Amikor pedig ideérkeztem, az az érzésem volt, mintha egy családba kerültem volna. Itt az emberek, a dolgozók mind barátságosak voltak velem. És biztatást adtak, hogy itt tovább lehessenek. És ez a barátság, mely mindig tart, az, ami miatt olyan ez, mint egy család.

• Hogyan fogadja a társadalom az önök ittlétét és tevékenységét?

Helmut Doppler: Elég szépen elfogadják. Ha az emberek nem tudják, mi az az Emmausz, akkor mesélek nekik róla, és hogyha ezt elmondom, mindannyian engem egy rendes, szolid embernek tartanak.

Akkor elmondom nekik, hogy én is tizenhét évet ültem, és akkor nagyot néznek, és elkezdenek gondolkodni, körülnéznek és látják, hogy itt az egész intézményt renoválták, látják, hogy jó ez a munka, amit csinálunk, és így támogatnak bennünket... Ez nekem nagyon fontos.

Akhter Baig: Ezt a kérdést nem lehet könnyen megválaszolni, mert ez egy idegen ország számomra, és nem volt olyan könnyű, mint azt itt láttam, azonnal beilleszkedni a társadalomba a szabadulás után. Látom, mióta már egy pár éve itt dolgozom, hogy az én számomra ez egy híd. És itt az Emmauszban mindkinek megvan a lehetősége, hogy visszakerüljön a normális társadalomba. Ez nagyon nehéz nekem. Korábban megpróbáltam másutt munkát keresni, de végül

ide vettek fel az Emmauszba. Meg van az a biztonság, hogy lakásom van, és ez a név, hogy Emmausz, ez egy ismert név, az emberek ismerik, és megvan a lehetőség, hogy ha pár évig itt dolgozom, visszailleszkedek a normális társadalomba. Így mindenesetre könnyebb, mintha közvetlenül a börtön után próbáltam volna.

• *Hogyan jött létre ez a közösség?*

Mag. Karl Rottenschlag (szociális munkás): Ez az Emmausz közösség 1982-ben jött létre egy magánkezelési intézményezés által. Öt hónapon át az államtól semmi pénzt nem kaptunk, ezt egy baráti közösség adta össze, és ez arra volt elég, hogy ezt a házat béreljük. Később jöttek még kisebb szubvenciók az államtól, hogy a munkahelyeket és a lakóobjektumokat létrehozhasuk. Most egy ilyen vegyes modellünk van, ez azt jelenti, hogy kapunk az államtól is hozzájárulást és ehhez jönnek a saját bevételek a műhelyből, ez egy másik harmad, az utolsó harmad különböző adományokból jön össze, illetve a baráti körtől, és ez elég ahhoz, hogy a költségeket és a beruházásokat pillanatnyilag fedezni tudjuk.

• *Az államtól mire kapnak támogatást?*

– A három Emmausz közösség hozzájárulása elég ahhoz, hogy ezt a szociálpedagógiai komoly modellt létrehozhasuk. A műhelyek tekintetében az állam, vagyis pontosabban a szociális minisztérium a költségek felét állja. A másik felét nekünk kell különböző asztalostermékek eladásával fedezni.

• *Hogyan viszonyulnak a Szent Pölteni polgárok ehhez a problémához és ezekhez az emberekhez?*

– Ez egy nehéz, kényes kérdés. Ez itt Szent Pöltenben harmadik nekifutásra sikerült, mert előtte kétszer a lakosság ellenállása miatt kudarcot szenvedtünk. Általában mindenki azt mondta: Ez egy jó dolog, csak ne nálunk! Így kétszer vissza kellett vonulnunk, de harmadjára létrejött ez a projekt, talán azért is úgy gondolom, mert nagyon sok barátunk segített az emberek tudatformálásában, és megértést kértek azon emberek iránt, akik szabadulásuk napján sem lakással, sem munkával nem rendelkeznek.

• *Milyen problémákkal találkozhatnak azok a szabadult elítéltek, akiket most engednek ki?*

– Ausztriában évente körülbelül 11 ezer embert engednek ki a börtönökből és mintegy kétharmaduknak nincs se lakása, se munkája a szabadulás napján. A lakosságban nagyok az előítéletek, éppen ezért teremtetünk itt az Emmauszon belül segítséget az induláshoz, mely a lakás és a munka kombinációját kínálja. Bár ez egy kis csapat, mi mégis egy modell tudunk létrehozni, amit reméljük, hogy más szövetségi államok, vagy netalán más országok átvesznek, és saját területükön valami hasonlót tudnak létrehozni.

• *Az itt foglalkoztatottak hány százaléka visszaeső?*

– Körülbelül 35 százaléka visszaeső, túlnyomó többségében nagyon elleni bűncselekményt követtek el. Ezek az emberek is megkapják a lehetőséget, hogy miután letöltötték a büntetést, visszajöjjenek és felvegyük őket. Fontos, hogy elfogadják a játékszabályokat az Emmauszon belül, amelyek nagyon szigorúak. Alkoholról, erőszakról való lemondás, a munkához való észrevehető készség, segítség a takarítási munkáknál, és ami nagyon fontos, az erőszakmentes konfliktusmegoldás. Mi a rendőrséget idáig, ebbe a házba, amelyik pedig már tizenkét éve áll, mindössze egyetlenegyszer hívtuk ki. És hogyha ezt arányaiban nézzük, a több mint 300 ember, aki ebben a házban lakott, összességében több, mint ezer évet töltött börtönben, ezek közül csak ketten lettek visszaesők garázdaság miatt. Még soha nem kellett konfliktusoknál, válsághelyzetekben a rendőrséget kihívni.

• *Milyen a kapcsolat önök és az Egyház között?*

– Nagyon, nagyon jó. Emmausz nyitott minden világnézet felé. Vannak itt muzulmánok, buddhisták, keresztények, de sokan olyanok is, akik közömbösek. Fontos az, hogy a játékszabályokat betartsák, de keresztények hozták létre ezt a projektet, akik egy gyülekezetben, egy baráti körben, de főleg egy imaközösségben találkoznak. És ebből a szellemi javak közösségéből konkrét anyagi javak közössége is lett. Ez azt jelenti, hogy a pénzt, amellyel rendelkezünk, összeadtuk, ebből fizettük ki a bért, és az öreg épület szanálási költségeit. És ezt a hivatalos helyi egyház honorálta, valamint kaptunk a Karitástól is támogatást két munkahely létrehozására.

• *Mit dolgoznak itt az emberek?*

– Az Emmausz egyben egy cég is, három műhellyel. Ebből a háromból az egyik asztalosműhely, kilenc-tíz emberrel, a másik egy régiségkereskedés kilenc dolgozóval és létezik egy szanálással foglalkozó vállalkozás, ami azt jelenti, hogy van egy kis brigád, amely öreg házakat szanál körülbelül hat-hét emberrel, akiknek az a feladatuk, hogy úgy újítsák fel a régi házakat, hogy elmondhassuk: az épület újra lakható.

• *Végül, mi az önök alapfilozófiája?*

– Ezt nagyon egyszerű megmagyarázni. Emmausz titka abban van, hogy mi együtt lakunk, és akik házasok, azok a családtagjaikkal, de a munkában mindig a lakóközösséggel vannak. Együtt dolgozunk, együtt eszünk, vagyis az itt dolgozók és a vendégek is, akik idejönnek hozzánk, velünk esznek, együtt vitatkozunk, de ami a legfontosabb, hogy a konfliktusokat erőszak és a rendőrség felhasználása nélkül megoldjuk. Megpróbáljuk a beosztásokat a konyhába és a takarítóbrigádba közösen elkészíteni, és mintegy ajánlatként, mert amit eddig elmondtam, az kötelező megpróbálunk bárkivel, aki akar közösen imádkozni. Ez egy nagy imádkozó emberekből álló imaháló, amely nemcsak imádkozik, hanem materiális dolgokban is,

mint például szobakeresésben, munkakeresésben is segítséget nyújt.

Alapjaiban ez egy nagyon egyszerű program, de ha a konzekvenciáit nézzük, akkor igenis eredményes. Mi idáig körülbelül háromszáz segítségetkérőt vettünk fel. Mintegy kétharmadukat a munkaerőpiacra tudtuk közvetíteni. Ez egy nagyon szép dolog, mondhatnánk azt is, hogy ha ők nem kapták volna meg ezt a segítséget az újrakezdéshez, akkor nyolcvan százalékuk visszaeső lenne.

- *Hogyan kerülnek ide az emberek, hogyan informálódnak Emmausról?*

Hertha Hiemetzberger (szociális munkás): – Azon keresztül, hogy a főnökünk, Rottenschlag úr börtönökben dolgozott, nagyon sok most azt kell mondanom, hogy reklámot csinált a börtönökből hívnak bennünket, az Emmausz barátaitól, ismerőseitől tudnak rólunk. Hosszú idő óta, több mint tíz éve, egész pontosan tizenkét éve van már Emmausz, és ezért nagyon, nagyon ismert már. A legkülönbözőbb létesítményektől jönnek, a leszoktató intézetekből, egész pontosan Kalksburgból, Yps-ből és Mauerből. Tehát ilyen elvonó intézményektől is érdeklődnek, de ez főképp telefonon történik. Mi ilyenkor meghívjuk az illetőt egy bemutatkozóasszerű elbeszélgetésre.

- *Melyek a legnagyobb problémái az itt élőknek?*

– Főleg, hogy munkanélküliek és lakásnélküliek, amely azt jelenti, hogy nincs munkájuk, se pénzük, se lakásuk. Nagyon nehéz munkát és lakást kapni a következő gondjuk az adósságuk, és az is nagy problémájuk, hogy szellemileg és lelkiileg betegek, és sokuknak semmilyen családi kapcsolata nincsen, hozzátartozójuk sincs, vagy ha igen, akkor nagyon kevés a kontaktus velük. Sokan közülük nevelőotthonos gyerekek voltak.

- *Könnyű önöknek munkát, lakást, pénzt keresni a vendégeik számára?*

– Inkább nehéz, annak ellenére, hogy elég jó a statisztikánk. Ötven százalékos a munkaközvetítés, ennek ellenére nagyon nehéz, mert a munkanélküliség folyton nő, és ezek az emberek nem szakosodtak. Ez azt jelenti, hogy nagyrészt nincs szakképzettségük, ami iránt az igény Ausztria szerte igen magas. nagyon kevés a munkahely, és így csak segédmunka, főleg segédmunka, főleg építkezéseknél, vagy mint konyhai kisegítő munka adódik. És itt nem tud dolgozni mindeki.

- *Hogyan látja az Ön szerepét Emmauszban, mint nő?*

– Itt elsősorban férfiak dolgoznak, és mint szociális munkás, én vagyok az egyedüli nő, aki a tanácsadásban és a gondozásban részt vesz vannak még nők az árusításánál és az igazgatásnál is, ez azt jelenti, hogy irodai munkát végeznek, mint ahogy az szokás nőknél és ezért nekem néha nagyon nehéz egy férfiüzemben dolgozni.

A női szerep is nehéz, nehogy tárgyként kezeljenek. A férfiaknál figyelembe kell venni, hogy ők részben nevelőotthoni, illetve börtönműtől rendelkeznek. Ez azt jelenti, hogy nekik is vannak kívánságaik a kapcsolatteremtésre, és így részben tartani kell a távolságot. Egyes esetekben az anyai szerep alkalmazása nagyon hasznos. Ezzel az ember nagyon jól tud élni. Megvan a pozitív és a negatív oldala is, hogy nőként dolgozom itt. Ugyanakkor nehéz is, mert férfi kollégák között vagyok, és más az én női gondolkodásmódom. Ez a probléma egy hosszú diskurzus lehetne, melyet itt nem akarok részletezni.

- *Egy festmény látható az Emmausz épületében egy terem falán. A képről Ing. Thomas Grunbeck vezető ügyintéző beszél:*

– Ezt a képet egy barátunk, a Szent Pölteni Emmausz közösségből festette. Itt kevésbé kell a művészi hatásnak érvényesülnie, inkább a személyes élményei ezek a barátunknak, aki alkohol-beteg volt, s ezt az ugrást pár évvel ezelőtt az alkoholtól sikeresen megtette. Mintegy kis hála gyanánt ajándékozta nekünk ezt a képet, mely az alkoholista útját és ugyanakkor a gyermek útját is mutatja.

A próbálkozások, kísértések egyes pontjait végigköveti, megmutatja a kívánságokat és álmokat is, amelyeket minden ember magában hordoz. Mint egy kis keskeny fonál, mely itt ez a vonal, amely végülis eléri a célt: egy házat, ahol nyitva van az ajtó és ég a fény, amely számunkra „Isten hozottat jelent. De ez az az út, amelyet mi itt látunk, egy hosszú és gyakran nem egyszerű út. Gondokkal tarkított, a bizonytalanságoktól, ami itt visszatükröződik az egyes szimbolikus képekben: az erőszak, a szerencsejáték, a munkás világ nagy problémái; a stressz, a nagy megterhelés, a teljesítménycentrikus munka miatt. Az alkohol, a kábító-szerprobléma, a börtönbe való visszakerülés állandó lehetősége, de a prostitúció is. Ezek voltak azok a kövek, amely a tövises úton fekszenek. Ennek ellenére jelen van a cél: a házasság, egy ház, vagy legalábbis egy szoba, és végül a gyerekek, akikért élnek az emberek. És akkor is, ha ilyen sok tévút létezik, mint például a pénz csábítása, végülis a minden ember által áhított vágy beteljesülése, a meghitt otthonba való megérkezés is jelen van.

Ezt mondja nekünk ez a kép. És éppen ezért, nagyon sok vendégünknek, illetve a Szent Pölteni Emmausz közösség néhány dolgozójának sorsára is hasonlít.

Pintér Tibor

(A cikk a Szegedi Városi Televízió Lélektől Lélekig című műsorának 1994 decemberi adása alapján készült.)

Egy szociálpszichológus gondolataiból

Szociális gondozás? Igen!

A különböző személyi okmányok hiánya érzékelteti, hogy a fogvatartottak javarésze rendezetlen viszonyok közül került be.

Mintegy harmaduknak nincs még érvényes személyije se (141 fő), mintegy a felük (230 fő) nem is tud a társadalom-biztosítási kártyájáról, sokan nem tudják, hol van az iskolai bizonyítványuk (77 fő). Több mint felüknek nem volt legális munkahelye (310 fő), közülük munkanélküli segélyt vagy egyéb szociális juttatást csak egy töredék kapott. Ezek az adatok egyébként eléggé pontatlanok, mert a bekerülés idején még a tanuló fiatalok, a vállalkozók, a háztartásbeli nők nem jelentek meg munkanélküliként a statisztikában, jelenlegi helyzetük következtében kikerülésük idejére nagy részük ellátatlan munkanélküli lesz.

A legális munkahely hiánya nem jelent okvetlenül sem bűnözői életformát, sem munkátlanlanságot, szociális bizonytalanságot, alegális társadalmi helyzetet, ezzel a potenciális visszaesést azonban igen, és ez nem biztató előjel az eredményes reszocializációra nézve.

Bár a zárkánkenti felmérés az egyedi, személyes problémák felszínre kerülésének nem kedvezett, mégis mintegy 40 fő jelezte, hogy bekerülésükor kábítószer vagy alkoholfüggő volt, és szabadulása után segítségre szorult az ettől való végleges megszabaduláshoz.

Mintegy húsz százalékuk jelzett a fogvatartás miatt előállt, de nem a folyó ügyükkel összefüggő, különböző súlyú és természetű családi jellegű problémát, pl:

- nem tud kapcsolatba lépni hozzátartozóival,
- intézetből került be, nincs senkije.
- munkavállalást érintő jogi következmények, hátrányok
- kapcsolata megszakadása miatt hajléktalanná vált,
- a munkahelyről elbocsátás a börtönbe kerülés miatt,
- utolsó fizetés, segély, nyugdíj, rokkant nyugdíj sorsa,
- munkanélküli segélyre való jogosultság idejébe beleszámít-e
- a börtön (előzetes) a munkaviszony megszakadását jelenti-e
- gyerek elhelyezés körüli bizonytalanságok,
- az állami gondozásba vétel elintézésének / elkerülésének módja,
- nevelő szülőkhöz adták a gyereket a hozzájárulása nélkül,
- fogvatartás miatt az elvált másik szülő elveheti-e a gyereket,
- rokkantságira, GYES-re való jogosultság
- fizetni nem tudott kölcsön, rezszi elmaradás,
- kényszerkijelentés veszélye a magára maradt lakásból,
- kirabolt, hatóságilag lezárt lakás ismeretlen sorsa,

A laikus segítség csapdája

„A jószándék kevés, több kell, az értelem”

Irigykedve olvastam egy számomra sajnálatos ítéletet. Egy német önkéntes szociális munkás egy tévéműsorban kifakadt a fogva tartottakkal szemben alkalmazott bánásmód ellen, mire az illető börtön a szakszerűtlen és illetéktelen kijelentések miatt feljelentette. A bíróság bűnösnek találta, és megvonta tőle a szociális gondozásra kapott engedélyét. Az ügy körül felizzott szakmai viták az esetet példaértékűvé avatták, amely rendkívül fontos tanulságokat hordoz a laikusok börtönbeli tevékenységére nézve. Bár a mi viszonyaink a németországitól még nagyon messze vannak, az ügyön nekünk is érdemes előre elgondolkodni.

Két roppant fontos társadalmi érdek kerül itt látszólag szembe egymással. Az egyik, hogy aki bűnt követett el, az bűnhődjön, a másik, hogy aki letöltötte a büntetését, azt segíteni kell visszailleszkeszteni a tövény tisztelő állampolgárok körébe.

E kétféle érdek érvényesítői érthetően gyakran markánsan ellentétes érzelmi beállítódásúak.

Nem lehet csodálkozni azon, ha a bűnhődésért felelős szervezet tagjai a legcsekélyebb fenntartás nélkül elfogadják a bűnildöző szervek véleményét, hogy a gondjaikra bízott személyek elkövették a terhükre rótt bűncselekményt, vagy Uram bocsá, hogy netán valóban egyenesen megátalkodott bűnözők. Szó sincs persze arról, hogy meg lehetne engeni a rossz emléktű „Ne csak őrizd, gyűlöld is” elv érvényesítését, de az nemigen várható el a testületől, hogy túlcsoorduló humánus érzésektől és mélyre ható szociális érzékenységtől eltelve sajnálkozzanak a kezükre bízottakon, és naponta mea culpázzanak pusztán azért, mert a kötelességüket teljesítik velük szemben.

A biztonságos őrzés egyik legfontosabb feltétele az éberség, ami szerint inkább tíz lehetőséget fölöslegesen szűrjenek ki, mint hogy a valóban veszélyes tizedik felfedezetlen maradjon. Ezt a hozzáállást persze egy civil agyú kívülálló nagyon könnyen gyanakvásnak, rosszhiszeműségnek, sőt alaptalan rosszindulatnak értékeli, és felháborító sértésként kéri ki magának.

Annak is természetesnek kellene azonban lennie, hogy a reszocializációt szem előtt tartó másik oldal a fogva tartottban a leendő szabad embert látja, és az önbecsülése megőrzésére, helyreállítására törekszik, hogy a büntetés letöltése után legyen ereje tövény tisztelő életmódot folytatni. Mert a büntetett előítélet terhével ehhez kell a több erő! Sokkal kézenfekvőbb „nekem már úgyis mindegy” alapon a kisebb ellenállást választva a bent „tanultak” és a benti „összeköttetések” hasznosításával „bepótolni a börtön miatt elszalasztottakat.”

Hathatós segítségről viszont megértés, bizalom nélkül nem lehet szó, szerintük inkább mutakozzon utólag kilenc érdemtelennek és őszintétlennek, mint hogy attól az egytől is megtagadják a bizalmat, aki rászolgált volna!

A néhány tényleg szélhámmal szemben is megnyilvánuló bizalmat viszont a felügyelet tarthatja túlzott hiszékenységnak, rossz emberismeretnek, valóságtól elrugaszkodott puhányságnak, amit nemigen sokra becsül.

Ha azonban végiggondoljuk a fentieket, beláthatjuk, hogy nem ellentétes célokat követ a két tábor, a feladataik köre nem is érintkezik. A társadalomnak egyformán érdeke, hogy mindkét fél jól végezze a dolgát.

Az őrzés biztonsága furcsa módon még a fogva tartottak is fontos! Ha sűrűn kínálkoznának alkalmak, és engedne egy csábításnak, nálunk súlyos hónapokkal kelene a szökésért fizetni! (Nyugat-Európában természetesen nek tekintenek, de talán még a bv-st se nyúznák meg, és megkerülése után legfeljebb kedvezményeket nem kapna, különben ott folytatná a büntetése letöltését, ahol a szökése miatt megszakadt.)

A fenti per laikus szociális gondozója épp a szakképzetése híján nem látta tisztán lehetőségei korlátait: nem arra kapott felhatalmazást, hogy bent képviselje védencét, hanem arra, hogy kint! Nem értette meg a maga teljességében azt az alkut sem, ami alapján a munkára egyáltalán lehetőséget kapott: róla feltételezik, hogy a legjobb tudása szerint segíti védencét kinti ügyeiben, neki viszont ugyanezt kell feltételeznie azokról, akinek bent van dolguk vele.

Dr. Végh József

Áldott emlék

A vergődő, halálba készülő madár valahogy mindig úgy esik le, hogy szép marad. Tolla sima, csillogó, szeme lecsukva, csak olyan furcsa, hogy fekszik. A madarak soha nem fekszenek le.

Van egy emlékem, amikor Szekszárdon az első Isten-tiszteletet tartottam a börtönben. Ezt szeretném megosztani mindenkiel.

Gyönyörű április volt. A lég telítve volt illattal, melegséggel, s amikor megkérdezte egy ismerősöm, hova készülsz, s feleletül azt kapta: a börtönbe! enyhén szólva bután nézett rám. De tudják rólam az emberek, akik ismernek, szeretem a kemény diókat feltörni. Nos, én úgy hittem, felkészültem, lélekben bemosakodtam, prédikációra készen. Kicsit szorongva csöngettem a jellegtelen barna ajtónál. Az első benyomásom az volt, hogy a fény szűrt, a kinti hamvas tavaszszín helyett minden szürke. Szürke a kapusfülke, szürke a kövezet, szürkés az egyenruha. S a hangok. Összemosódott bennem minden. Csak egy hang dobog, zakatol, lüktet a szívemben, agyamban: "Íme, az én igéimet adom a te szádba! (Jer 1) Valaki a vállamra teszi a kezét: mehetünk lelkész úr! Már várják a fiúk! Ajtók nyílnak és mögöttem csattannak, ipari kamera hideg szeme néz velem szembe, aztán jön a lépcső. Az is szürke, de csak úgy csillog, olyan, mint a tükör. Felérünk a második emeletre. Már híre sincs tavaszillatnak, helyét elfoglalja az összezárt emberek kipárolgó szaga. A terem felső falán két bukóablak nyitva, de alig akar rajta fény és levegő bejönni. Szinte érezni, ahogy a tavaszillat birkózik a benti szagokkal. Velem szemben arcok. Sok arc. Zuhanó vagy már leesett madarak... vergődnek... várnak... éhesek... lelkük szomjas, csak nem tudják... Valaki köszönésfélét motyog, s én boldogan köszönök, az első hang! De ez is szürke. Fogatlan, beesett arc, vérekes szemek, nikotintól sárga ujjak. De a keze! Össze van kulcsolva. Odébb nézek, a másik társának is... a többieknek is... Imádkozunk! Sójajtások hallatszanak. Aztán csend. Olvasom az Igét, majd egy pillanatnyi csend. Az előző férfi lassan feláll, és nyögve, dadogva üdvözlő rabtársai nevében. Rájöttem, itt nem prédikáció kell, hanem beszélgetés. Hát beszélgetünk. Miről? A szabadságról, az életről, az örömről, egy fiú a szerelemről kezd beszélni. S én egyre jobban érzem, kezdek szállni, mint ahogyan Ésaíasnál olvashatjuk: szárnyra kelek, mint a saskeselyűk. Isten válaszokat ad a számba, megnyugszom. Szeretem az Urat és szeretem szolgálni Őt. Az idő fut. Az ügyeletes őr benéz az ajtón, s kérdőn rám pillant: Csak nincs valami gond? Nincs! Beszélgetünk! Ő bólint, s csendben behúzza az ajtót. Az emberek sóhajtoznak. Magnyugszanak. Valaki megszólal – na ezt jól lerázta! Nem, én nem ráztam le, csak feleltem. Tanulják meg, Isten szeret minket, és vigyáz ránk. A szemek csillognak, cinkosan összenéznek, majd zenét hallunk. De milyent? Egy kis madár száll az ablak elé a párkányra. Megrázza magát, elrendezi gyönyörű tollait és dalolni, énekelni kezd. Majd a szíve szakad ki.

Dalol! – De szép! – szólal meg a fiú – szerelmes! Tavasz van!

– Igen tavasz. De nem csak a természetben, hanem itt a börtönben is. A Lélek tavasza.

Azóta 7 esztendő telt el. Hiszem, akik velem szemben ültek, ma már szabadok, mint az a kismadár. De ha nem, gondoljanak arra, Isten szeretetének nincs határa. Az Úr Jézus is azt tanítja: Öröm van a mennyben egy megtérő bűnösön! Azóta Isten má szolgálatba hívott, de a szívemben megmaradtak az előmúlt 6 esztendő emlékei, beszélgetései. A szürkeséget Isten színekkel teszi tisztává, s láttam elcsendesedő lelkeket s bűntől szabadult embereket.

Isten áldjon meg mindannyiunkat az Ő Szentlelkével, s köszönjük meg, hogy Ő megment a zuhanástól, haláltól, mert örök életet biztosít számunkra!

Apostol Pál
ref. lelkész

Az igazi böjt (Izajás 58,4–11)

*Bizony, mostani böjtölések
soha nem szerez nektek
meghallgatást a magasságban.
Talán az ilyen böjt tetszik nekem, és ilyen az a nap,
amelyen az ember
megsanyargatja magát?
Lehajtjátok fejetekeket, mint a káka,
és zsákot meg hamut teríttek magatok alá:
ezt nevezitek ti böjtnek,
olyan napnak, amely tetszik az Úrnak?
Tudjátok, milyen az a böjt,
amelyet én kedvelek?
Ezt mondja Isten, az Úr:
Törd össze a jogtalan bilincseket,
és oldd meg az iga köteleit!
Bocsásd szabadon az elnyomottakat,
törj össze minden ígát!
Törd meg az éhezőknek kenyeredet,
és a hajléktalan szegényt fogadd be házádba.
Ha mezítelen látsz, öltöztess föl,
és ne fordulj el embertársad elől!
Akkor majd felragyog világosságod, mint a hajnal,
és a rajtad ejtett seb gyorsan beheged.
Előtted halad majd igazságod,
és az Úr dicsősége lesz a hátvéded.
Akkor, ha szólítod, az Úr válaszol,
könyörgő szavadra így felel: Nézd, itt vagytok!
Ha eltávolítod körödből az ígát,
az ujjal mutogatást és a gonosz beszédet,
ha odaadod az éhezőknek kenyeredet,
és jóllakatod az elnyomottakat,
akkor felragyog a sötétségben világosságod,
és homályod déli verőfényre változik,
Maga az Úr vezérel szüntelen,
s még a kietlen helyeken is felüdít.
Erővel tölti el tagjaidat,
olyan leszel, mint az öntözött kert,
és mint a vízforrás,
amelynek vize nem apad el soha.*

ANGELO ACERBI NUNCIUS ÉRSEK HOMÍLIÁJA

Elhangzott a börtönlelkipásztorok lelkigyakorlatán bemutatott koncelebrált szentmisén.
Kunszentmiklós, Szent Miklós templom 1996. március 16-án

Lenyűgöző élmény olyan papok lelkigyakorlata, akik a bebörtönzöttek szolgálatára szentelték magukat. Önök, akik a büntetőintézetek lakóival állnak kapcsolatban, másokénál nagyobb érzékenységgel élik meg a szent negyvennapot és a húsvéti előkészületet. Öröm tölt el, hogy ezt a szentmisét Önökkel együtt celebrálhatom.

A szent negyvennap mindenki számára a megtérés ideje. A mai mise olvasmányai két képet állítanak elénk, ahol az igazi és a hamis megtérés szembenállnak egymással. A második megragad a látszatoknál, az első a szív megtérése.

Ózeás próféciája megjelöli azt az ellentétet, amely Izrael hűtlensége, felületes megtérése és Isten igényes szeretete között fennáll; Isten nem külsőséges vallásosságot akar, hanem a szív vallásosságát: „Szeretetet akarok, nem pedig áldozatot, Isten ismeretét inkább, mint egészen elégő áldozatokat.” (6,6)

Ózeás igehirdetése Izrael történetének sötét korszakában hangzik el: asszír hódítások és belső lázongások, vallási és erkölcsi romlottság.

Az olvasmány első fele így szól: „Jöjjetek, térjünk vissza az Úrhoz... úgy jön majd hozzánk, mint az őszi eső, mint a tavaszi eső.” Ez tehát önmagunk felszólítása a bűnbánatra, de – bár költői szavakkal fejeződik ki – felületeségről tanúskodik. Vagyis Izrael visszatérése rövid ideig tart, mert nem párosul vele belső megtérés. Külső gesztusokból és felületes érzésekből áll.

Isten az ismeret és a szeretet követelményével válaszol. Jézus Krisztus az Isten-szeretben és a felebaráti szeretetben foglalja majd össze az ő evangéliumát. Máté kétszer is az Úr ajkára adja Ózeásnak ezt a mondatát: „Szeretetet akarok és nem áldozatot.” (Mt 9,13 és 12,7.)

Az Önök szolgálatának, a bebörtönzöttek melletti szolgálatnak alapja nem más, mint a szeretet. Valóban olyan példáról van szó, amely teljes odaadást kíván, és amelyet a természetfeletti szeretet tart fenn. Ez a szeretet, amikor bebörtönzött felebarátunkhoz közeledik, magas cél felé irányul: „Fogoly voltam, és meglátogattatok.”

A farizeusról és a vámosról szóló példabeszéd minden korok keresztényei számára ugyanolyan időszerű marad, amilyen Jézus korában volt. Milyen ellentét választja el egyfelől a farizeust, aki szálegyenes és ünnepélyes, aki belsőleg tetszeleg a saját derék tetteiben, ráadásul meg is veti a többieket, másfelől pedig a vámost, akinek külső magatartása és szavai egyaránt alázatosságot tükröznek! Ez az ellentét mély és lényeges különbséget tár fel a szívben. Isten pedig a szívet nézi.

A jó emberek műveinek igenis láthatóknak kell lenniük, a jó példa érdekében. Jézus kijelenti: övéinek olyanoknak kell lenniük, mint amilyen „a hegyen épült város”, amely nem maradhat elrejtve; hogy világítaniuk kell világosságukkal „az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiket”.

A példabeszéd titka azonban nem abban áll, hogy adunk, hanem hogyan adunk. Nekünk, egyházi emberek-

nek, itt mindig van miről elgondolkodnunk. A szentek pontosan, élesen tudatosították Isten előtti helyzetüket, és bűnösnek vallották magukat. Szent Bernát így határozta meg az alázatosságot: az alázatosság a legigazabb önismeret, vagyis az ember tudja, hogy értéke kevés.

A szent negyvennap az igazság ideje. Kérjük az Úrtól, hogy megismerjük önmagunkat, és megismerjük Őt, és hogy az Ő kegyelme hozzon létre bennünk őszinte belső megtérést.

Ezt a szentmisét Önökért ajánlom fel, mindegyükéért, és azokért a drága bebörtönzöttekért, akiknek gondját viselik. Kívánom, hogy tudják: munkájuk nagyon értékes az Egyház és a társadalom számára. Segítse Önöket a Szűzanya. Azt hiszem, a börtönökben sok fogékonyság mutatkozik a Mária-tisztelet iránt. Sub tuum praesidium confugimus, Sancta Dei Genetrix.

Felhívás!

Keressük a szeretet közöttünk élő hőseit!

Az agresszió, a hazugság, a szabadság, a gátlástalanság, a gyűlölködés áradása és sztárolása, valamint a hamis boldogság hajszolása közepette is itt léteznek közöttünk olyan emberek, akik csendes alázattal élik Krisztus útmutatása és példája szerint az életüket. Sőt! Olyanok is vannak közöttük, akiket méltán a szeretet hőseinek lehet nevezni és közöttünk élő példaképeink lehetnek. Ismerünk olyan papot, akit a befogadott gondozottai loptak meg, mégis, sőt ismételtén is, Jézus nevében visszafogadta őket. Ismerünk olyan családot, akik egyetlen lányuk gyilkosát – miután az a börtönlelkipásztora hatására megbánást tanúsított – látogatják a börtönében és terelgetik Krisztus felé! Ismerünk szülőket, akik a testvér-gyilkos gyermeküket, megbocsájtva neki szörnyű tettét, visszafogadták és a szeretet útjára térítették... Kérjük olvasóinkat, hogy akik ismernek hasonló eseteket és családokat, személyeket, írják meg nekünk! Írják meg névvel vagy név nélkül, hogy a személyüket vagy csak a példájukat bemutathassuk! Igen! Így is lehet élni! Jézus elvárásait meg lehet valósítani! A közöttünk: itt és most élő szeretetet hősei legyenek a példaképeink!

Levelezőink rovata

Március 5-én ismét találkoztak Budapesten a Mécses Szeretetszolgálat Magyar Börtönpasztorációs Társaság budapesti és Pest környéki levelezői. A bensőséges, jó hangulatú összejövetelen igazi szakmai megbeszélés alakult ki, amelyben – az összegzett tapasztalatok alapján – kikristályosodott probléma, feladatrendszer bontakozott ki. Felvetődött ezek összegyűjtésének és közkinccsé adásának igénye is.

Többen kérdezték levélben, telefonon, hogy miért nem közöljük e találkozók pontos helyét és idejét? Óvatosságból! A levelezőink anoním módon végzik e nehéz szeretetszolgálatot... Az érdeklődők a Mécses Szeretetszolgálat Magyar Börtönpasztorációs Társaság központjában: 6753 Szeged-Tápé, Heller köz 6. Tel./Fax: 62/325-139 kaphatnak felvilágosítást.

Az alábbiakban csak kitekintés végett (a magyar viszonyok és levelezési rendszerünk más!) a német evangélikus börtönmisszió tananyagából közlünk részleteket.

A levelező kapcsolat

A társadalmi rabsegélyezésben kezdetektől fogva különleges szerepet játszik a levélkapcsolat. Régebben a segítőnek nem volt lehetősége a fogvatartottakat a börtönben meglátogatnia, létfontosságú kérdésekről beszélgetni, mert nem kaphatott engedélyt a látogatásra. Miközben a levélkapcsolat sokkal régebben engedélyezve volt.

A levélkapcsolat a fogvatartottal nagy elkötelezettség. Egy ilyen kapcsolatnak konzekvensnek és nagyobb szünetek nélkül folytatottnak kell lennie. Nagyon fontos, hogy a segítő beleélje magát a fogvatartott különleges helyzetébe.

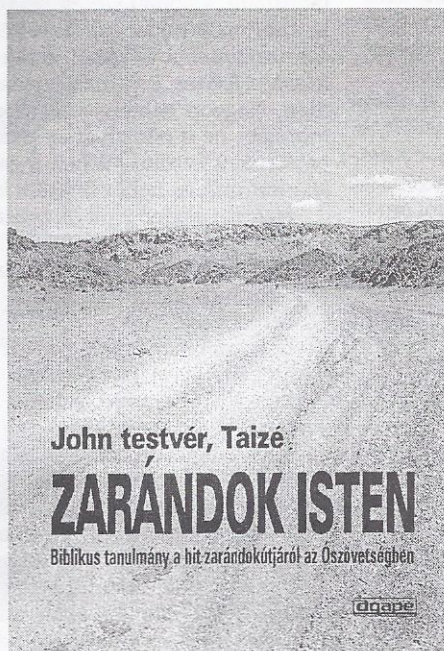
A levelezést a büntetés-végrehajtás többnyire ellenőrzi, ami azt jelenti, hogy a segítő és a fogvatartott leveleit az alkalmazottak részben vagy teljesen elolvassák. Néhány javaslat a levelezéshez:

- A fogvatartottak és az önkéntes segítők nyelve, kifejezőmódja és szellemi képessége gyakran nagyon különböző. Ezért tartózkodjon megértési nehézségektől.
- Félreértések gátolják a levélkapcsolatot, tisztázni kell őket.
- Ha az utolsó levél kérdései nincsenek kielégítően megválaszolva, pótkérdések szükségesek. Így lehet be- gyakorolni, hogy egy téma (még ha tán kellemetlen is) kikerülhető legyen.
- Néhány rab megkísérel a levelező partnerével mindenképpen bizalmas viszonyba jutni. Gyakran kéri pl. a tegződést. Ez többnyire jó lehet, elsősorban – legfontosabb esetben – ha a bizalom viszonyának kialakulására irányul. Fiatal és egyedülálló segítőnőknek ebben a tekintetben kimondottan tartózkodást ajánlunk.
- Egy képeslap egymásközt – a nyaralásról küldött képeslap is – különleges örömet okozhat.
- Abban az esetben, ha szokatlanul hosszú ideig nem jön válasz, újra kell írni a fogvatartotthoz, mert személyes krízis is lehet mögötte.
- Ésszerű, kópiát vagy másolatot készíteni a saját levelekről vagy akár még jegyzetelni is hozzá. A fogvatartott partner leveleit is meg kell őrizni (egy harmadiknak ne legyen hozzáférhető!) ameddig a kapcsolat tart.
- Semmi olyan ígéretet nem szabad tenni, melyet nem lehet betartani. Itt hangsúlyozott visszafogottság ajánlott. Mind az ígéreteket, mind az elutasításokat ért-

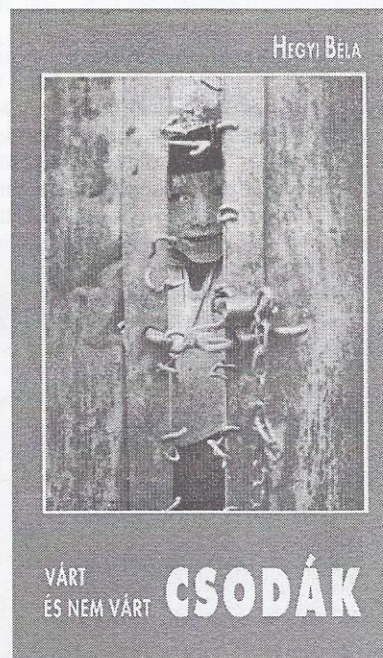
hetően és világosan kell közölni. A fogvatartottnak éreznie kell, hogy a segítő megbízható.

- Az anyagi kívánságok nagyon problematikusak lehetnek. A segítőnek a gyakorlati segítségadásnál tekintettel kell lennie a saját lehetőségeinek hatásaira (pénz, tárgyi kérések, kimenő, szabadság) és időben világosan jelezni.
- A segítő adott esetben a levélben kérhet a fogvatartottól csomagengedélyt, valamint tájékoztatást. Ha ez a segítő részére nem lehetséges, van arra lehetőség, hogy rokonok, barátok vagy a hitközség vagy közösség segélyét kérje.
- Az elítélt embernek időre és türelemre van szüksége, hogy a tettét feldolgozza. A végsőig ki kell várni, míg a „bizalomhíd” olyan erőssé válik, hogy a fogvatartott magától beszélni kezdjen a tettéről.
- Fel kell fedezni az érdeklődési területeket, hobbik – foglalkozás – társadalmi kereszténység – templom. A kapcsolatban érthetővé kell válnia, hogy a segítő a levelezőpartner mint teljes ember érdekli.
- A keresztényi lét nemcsak vasárnapi foglalatosságot fejez ki, hanem az egész életet magába foglalja. Ezt a segítőnek érthetővé kell tenni, egyben rámutatni, hogy az életben a hit az otthon, mely a hivatásban és a hitközségben megvalósul és bizonyossá válik. A fogvatartottnak finom érzékük van különbséget tenni a „prédikáció” és a megélt vagy tapasztalt hit között. A levelekben ennél fogva világossá kell válnia, hogy a hit több mint a morál. A levelezésben a fogvatartottnak éreznie kell, hogy Krisztus szeretete motiválja ebben a szolgálatban a segítő.
- A keresztény írások jó segítségére lehetnek a fogvatartottnak.
- Kérjük ne küldjenek kitépelt kalendáriumlapokat, öreg ujságokat vagy elavult könyvet. A fogvatartott ezáltal a levelezőpartner „szemetgyűjtőjévé” válik.
- A fogvatartottat bátorítani kell az intézeti lelkészhez beszélgetésre, az Istentiszteleteken, Bibliaórákon és más egyházi rendezvényeken való részvételre. Éppúgy ösztönözni kell a segítőnek a fogvatartottat, hogy a kéréseit ezért mindenkor közölje az illetékes alkalmazottal.

Az **Agapé** Kft.
 Ferences Nyomda és Könyvkiadó
 legújabb kiadványai

John Testvér, Taizé
ZARÁNDOK ISTEN
 Biblikus tanulmány
 a hit zarándokútjáról az Ószövetségben

Hegyi Béla
**Várt és nem várt
 CSODÁK**

A fenti kiadványok megrendelhetők és megvásárolhatók a kiadónál

AGAPÉ Kft.
 6725 Szeged, Mátyás tér 26.
 Tel./Fax: (62) 323-002

valamint
 Budapesten
 A Mártírok útja 23. sz.
 alatti könyvesboltunkban.

Teljes nyomdaipari szolgáltatást is vállalunk.

Máté 25,36: „...Börtönben voltam és felkerestetek.”

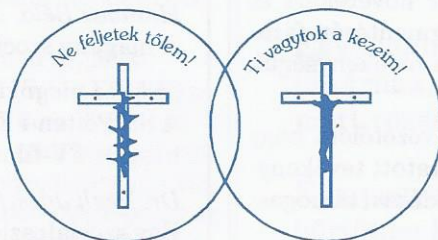
JOB B LATOR

A megvetettek pasztorációját és szociális gondozását végző lelkeségi és módszertani lapja

MÉCSES LELKISÉG

1996. március/április

III. évfolyam 2. szám

„Így ment el a börtönben sínylódó lelkekhez, és hírt vitt nekik.”

1 Péter 3,19

A Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtön oltárképe